

Hamlet

William Shakespeare

Celý názov: Tragédia o Hamletovi, Princovi dánskom

Divadelná hra: veršovaná tragédia v 5 dejstvách

Literárny druh: dráma

Literárny žáner: tragédia

Literárne obdobie: Humanizmus a Renesancia v Anglickej literatúre

Kompozícia: dielo sa skladá z piatich dejstiev

Námet: Žiadny čin neostane nepotrestaný

Téma: príbeh dánskeho princa Hamleta, ktorý chce pomstiť smrť svojho otca

neľútostný idealistický boj jednotlivca so svetom intríg a zločinu

Idea: Žiaden zlý čin neostane nepotrestaný.

Miesto a čas deja: Dánsko, hrad Elsinor, 17. stor.

Jazykové prostriedky:

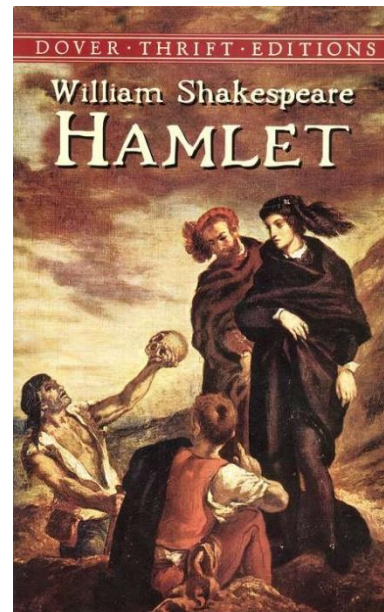
- veľa úvah Hamleta v diele-snaží sa pochopiť zmysel ľudskej existencie,
- sarkastické a vtipné poznámky, ale aj vážne výstupy postáv
- písané blankversom
- Hamlet sa vyskytuje v 2 rovinách – v jednej je vážny a rozumný v druhej sa snaží vyjadriť tzv. šia-lenstvo
- motív = pomsta a nerozhodnosť
- striedanie filozofických úvah s úsudkami každodennej životnej praxe

Dejová línia

1. Na elsinorských hradbách sa zjavuje strážcom duch nebohého kráľa, Hamletovho otca (údajne zomrel prirodzene).

2. Hamlet sa stretne s duchom a ten mu povie pravdu o svojej smrti (jeho vlastný brat, terajší kráľ Claudius, mu nalial do ucha jed). Duch ho prosí o pomstu. Hamlet súhlasí a jediný komu sa zdôverí je jeho priateľ Horatio.

3. Hamlet zavrhne svoje osobné šťastie = („Byť či nebyť“, v tomto monológu sa Hamlet rozhoduje, či uprednostní život v klamstve a osobné šťastie, alebo pravdu, rozhodne sa pre hľadanie pravdy, pričom obetuje svoj život), kuje pomstu. Predstiera šialenstvo a svojim správaním ubližuje všetkým vo svojom okolí.

4. Po príchode hercov na hrad s nimi pripraví predstavenie, ktoré verne zobrazuje vraždu jeho otca („Divadlo v divadle“). Kráľ z predstavenia ujde. Princ obviňuje matku z cudzoložstva, mečom prebodne sluhu Polonia (otec dievčaťa, ktoré miluje), je nútený odísť do Anglicka.

5. Poloniova dcéra Ofélia sa zblázni a utopí sa, jej brat vycytený šermiar Laertes chystá Hamletovi odplatu za vraždu svojho otca a smrť sestry.

6. Hamlet sa vráti do Dánska. Bojuje s Laertom. Kráľ pripraví plán (otrávi mu víno a Laertov meč potrie jedom), Hamlet však meče vymení, otrávené víno vypije kráľovná Gertrúda (smrť), Hamlet a Laertes sa navzájom zrania, umierajú, ale Hamlet z posledných síl zabije kráľa.

7. Hamlet završuje svoju pomstu a prosí jediného priateľa Horatia o očistenie vlastného mena.

Kompozícia

1. Expozícia (zoznámenie sa s postavami a prostredím)

– život a usporiadanie života v dánskom kráľovstve

2. Kolízia (naznačenie konfliktu)

– stretnutie princa s duchom jeho otca, plán pomsty

3. Kríza (obhajoba, vyriešenie konfliktu)

– predstierané pomätenie princa, nácvik divadla ukazujúceho vraždu kráľa, vražda Polonia, princov odchod do Anglicka

4. Peripetia (nečakaný zvrät, smrť postáv)

– Hamletov návrat, smrť Ofélie, súboj Hamleta a Leara, smrť kráľovnej Gertrúdy, kráľa Claudia i samotného Hamleta a jeho súpera Laerta

5. Záver Zavŕšenie Hamletovej pomsty a prosba o očistenie jeho mena a dosadenie princa Fontibrasa na dánsky trón.

Postavy

Hamlet - dánsky princ, syn zosnulého kráľa a synovec terajšieho kráľa

Claudius - terajší dánsky kráľ, Hamletov strýko

Gertrúda - Hamletova matka, dánska kráľovná

Ofélia - Polóniova dcéra

Polónius - hlavný kráľovský radca

Horatio - Hamletov najlepší priateľ

Laertes - Polóniov syn

Duch Hamletovho otca - bývalý kráľ

Rosencrantz, Guildenstern - Hamletovi bývalí spolužiaci

Valdemand, Cornelius - poslovia z Nemecka

Ostric - výstredný švihák

Marcellus, Barnado, Francisco - členovia stráže

Reynaldo - Polóniov sluha

Fortinbras - nórsky princ

Charakteristika hlavných postáv

Hamlet - mladý dánsky princ, ktorý chce pomstiť smrť svojho otca.

Claudius - dánsky kráľ, ktorý získal trón vďaka tomu, že zabil svojho brata - Hamletovho otca.

Polónius - Claudiov radca a pomocník.

Gertrúda - Hamletova matka - Hamleta mala nadovšetko rada, ale zradila jeho otca, lebo po kráľovej smrti sa vydala za jeho brata.

Horatio - jediný Hamletov ozajstný priateľ.

Hamletov otec - po svojej smrti sa vrátil ako duch a prikázal Hamletovi pomstiť jeho smrť, bol to dobrý kráľ a veľký človek, dokonalý muž, už nikdy nepostretne takého.

Ofélia - miluje Hamleta, dcéra Polónia a Laertova sestra

Vzťahy medzi postavami

Hamlet – Claudius: Claudius je Hamletov strýko, navonok sa k sebe správajú úctivo, ale vo vnútri to je naopak. Hamlet chce pomstiť otcovu smrť, ktorého zabil Claudius

Hamlet – Ofélia: navzájom sa ľúbia, ale nadávajú to najavo, chcú jeden druhého trestať

Hamlet – Gertrúda: Gertrúda je Hamletova matka, ich vzťahy sa v knihe veľmi neopisujú, ale je tu cítiť, že Hamlet svojou matkou opovrhuje, lebo sa vydala za Claudia, ale tiež si ju aj váži

Hamlet - jeho otec: bol to veľký človek, dokonalý muž, už nikdy nepostretne takého opisuje; Hamlet si so svojim otcom rozumel dobre a vážil si ho

Obsah diela

Členovia hradnej stráže už po dve noci o tom istom čase zbadajú ducha, ktorý sa navlas podobá mŕtvemu kráľovi. Na tretiu noc ide s nimi neveriaci Horatio a keď sa duch znova zjaví, odpovie na otázku stráže, či sa to podobá na kráľa: „Tak ako vy ste sebe podobní“. Horatio sa snaží osloviť ducha, ale ten zmizne, keď kohút zakikiríka. Rozhodnú sa, že to oznámia princovi Hamletovi. „Dám na to krk, že duch k nám nemý, jemu ozve sa.“ Medzitým kráľ, ktorý si už vzal Hamletovu matku vysielal poslov k strýkovi mladého nórskeho kráľa, ktorý sa chystá na útok na dánskych hraniciach. Laertes, syn hlavného kráľovského radcu Polonia, si od kráľa vyžiada návrat do Francúzska a pred odchodom varuje svoju sestru Oféliu pred Hamletovými vyznaniami lásky. Polonius zakáže Ofélii stretnutia s princom.

Keď sa Hamlet dozvie o duchovi na hradbách, rozhodne sa, že zistí, prečo sa zjavuje. Duch mu to vyjaví: „Povráva sa, že keď som v sade spal, vraj had ma uštipol. A sluch celého Dánska hanobí sa lžou o mojom úmrtí, vedz, mladý princ, že had, čo tvojmu otcovi život vzal, na hlave nosí jeho korunu“. Hamlet prisahá, že sa nezabudne pomstiť a donúti aj Horatia a strážnika prisaháť, že nikde nepreznadia, čo videli. Polonius vyšle svojho sluhu - Reynolda za Laertom do Paríža, aby zistil, či slušne žije a doručil mu list a peniaze od otca. Keď Reynaldo odíde, do miestnosti vstúpi rozrušená Ofélia aopíše otcovi, čo sa jej stalo.

Hamlet vošiel do jej izby, neupravený so žalostným výrazom v tvári a správal sa ako blázon. Polonius sa nazdáva, že to od lásky sa pomiatol a rozhodne sa zájsť za kráľom, ktorý medzitým zavolá na hrad bývalých Hamletových spolužiakov, aby zistili dôvod jeho šialenstva. Vtedy príde Polonius a dovedie aj poslov s dobrou správou z Nórska. Povie, že pozná pravý dôvod Hamletovej zmeny. Prečíta kráľovi listy, ktoré dostala Ofélia od princa a dohodnú sa, že Polonius pošle svoju dcéru sea Hamletom, ktorý sa často celé hodiny prechádza po chodbe a oni sa skrývajú za závesom a budú počúvať.

Prichádza Hamlet a Polonius sa mu prihovorí. Po odchode Polonia vstúpia Rosenkrantz a Guildenstern a priznajú po Hamletovom naliehaní, že neprišli len na priateľskú návštevu, ale na kráľovo zavolenie. Vtedy prídu na Elsinor herci a Hamlet im nakáže zahrať otcovo zavraždenie, jako mu ho opísal duch. „Ten výstup nech lepom je, na ktorý sadne kráľa svedomie.“ Kráľ sa pýta Rosenkrantza a Guildensterna čo zistili od Hamleta. Povedia, že hoci priznal, že ho niečo trápi, nepodarilo sa im zistiť, čo to je. Všetci dúfajú, že je to láskou k Ofélii. Táto má počkať na Hamleta, aby na ňu akoby náhodou natrafil. Dajú jej knihu a ona si kľakne na kľáčadlo a modlí sa. Príde Hamlet a zamýšľa sa nad svojím utrpením: „ Ved' kto by znášal bič a posmech čias, bezprávie tyranov a spupnosť pyšných, žihadlá ohrdutej lásky, krivdu ...“ a končí svoj monológ: „ Krásna Ofélia, aj moje hriechy spomeň v modlitbách.“ Potom pri rozhovore s ňou opäť hrá blázna, hovorí, že ju nikdy nemiloval a posielal ju do kláštora.

Kráľ, ktorý spolu s Poloniom načúval za závesom pochopí, že to nie je láska, čo Hamleta núti správať sa pomätene a rozhodne sa poslať ho do Anglicka, lebo „to čo vysedí, môže byť nebezpečné“. Blíži sa predstavenie, v ktorom heci majú zahrať smrť bývalého kráľa Dánska a Hamlet prosí Horatia, aby aj on dával pozor na kráľa. Horatio mu to sľúbi. Hamlet si ľahne Ofélii k nohám, aby spoločne sledovali hru, kde divadelná kráľovná vraví divadelnému kráľovi, že by nikdy nebola schopná znova sa vydať po jeho smrti. Keď herci hrajú scénu o zavraždení kráľa, skutočný kráľ zbledne a vybehne z miestnosti. Hamlet po rozhovore s Horatiom si je už istý slovami ducha. Kráľovná si dá zavolať svojho syna, ktorý sa rozhodol, že musí byť krutý, ale matkinmu telu nesmie ublížiť. Polonius sa na kráľov rozkaz ide schovať do kráľovnej komnaty, Kráľ, keď zostane sám, oľutuje svoj hriech, ale nie je ochotný vzdať sa výtobytkov, ktoré ním získal.

Vojde Hamlet a chystá sa zabiť svojho strýka, no keď ho nájde v modlitbe, rozmyslí si to. - „Či vôbec pomstím sa, ak zabijem ho prostred modlitby, keď prichystal sa na ďalekú púť?“ Kráľovná zatiaľ v svojej komnate očakáva príchod Hamleta. Počas rozhovoru vykrikuje, lebo sa zo synových slov domnieva, že ju chce zabiť. Vtedy sa ukrytý Polonius prezradí, Hamlet bodne a Polonia zabije. Vtedy sa Hamletovi zjaví duch a pripomenie mu jeho zámer. Kráľovná matka ho ale nevidí a nepočuje a to ju utvrdí v tom že jej syn je šialenec. Ten ju však presvedčí o opaku a pripomenie jej hrozný skutok. Potom odíde aj s Poloniovým telom.

Keď kráľ vojde do komnaty, nájde tu svoju ženu ležiacu na posteli, ktorá mu porozpráva o Hamletovom besnení a jeho zabití Polonia. Rosenkrantz a Guildenstern nájdu Hamleta a snažia sa zistiť, kde dal Poloniovo telo a poslať ho ku kráľovi. On však až kráľovi okľukami prezradí, kde ukryl mŕtvolu. Strýko ho pošle do Anglicka, kde ho majú hneď po príchode popraviť. Ofélia príde za kráľovnou. Spieva nezmyselné piesne o smrti milého a

vôbec nevníma, čo jej hovoria. Vtrhne Laertes, ktorý sa dozvedel od ľudu o smrti svojho otca, no nevie, čo sa naozaj stalo. Príde zasa Ofélia, rozdáva kvety a spieva. Nešťastný Laertes sa dožaduje vysvetlenia, ako umrel jeho otec.

Horacio dostane list od Hamleta, v ktorom píše, že ich loď napadli piráti a on stal ich jediným zajatcom. Správali sa k nemu slušne akoby vedeli s kým sa stretávajú. Chce, aby Horacio rýchlo prišiel.

Kráľovi tiež príde list. Hamlet žiada kráľa o povolenie prísť za ním. Kráľ si ho prečíta a spolu s Laertom naplánujú šermiarsky súboj, avšak meč Poloniovho syna má byť potretý jedom a keby náhodou princ vyviazol bez škrabnutia, prichystajú pre neho otrávené víno. Vtedy vchádza kráľovná a oznamuje Laertovi, že jeho sestra sa utopila, keď vešala vence na strom pri rieke. Hrobár kope na cintoríne. Vstúpi Hamlet nasledovaný Horaciom a začne sa zamýšľať komu mohli patriť lebky ktoré hrobár vyhadzuje z rozkopaného hrobu. Jedna z nich patrí práve dvornému šašovi Yoricovi, ktorého Hamlet dobre poznal. Pýta sa, či aj Alexander Veľký vyzerá po smrti takto. Prichádza sprievod s Oféliinou truhlou. Hamlet vyjde s úkrytu. Laertes sa na neho vrhne a začne s ním zápasiť. Keď ich od seba odtrhnú Hamlet sa vyznáva zo svojej lásky k Ofélii. Nikto ho však neberie vážne. Hamlet Horáciovi prezradí, ako to v skutočnosti bolo s jeho cestou do Anglicka. O písomnostiach, ktoré vymenil. O tom, ako poslal na smrť namiesto seba svojich bývalých spolužiakov, „ktorý sami na smrť radi posielali.“ Vojde Osric a oznámi Hamletovi o plánovanom zápase medzi ním a Laertom, v ktorom kráľ vsadil na synovcovo víťazstvo šesť koní.

Princ so zápasom súhlasí a pred ním sa Laertovi ospravedlní. Vyberú si kordy. Jeden z nich je otrávený a nestupený a nie je to ten, ktorý drží v rukách Hamlet. Sluhovia donášajú otrávené víno, ale napije sa z neho kráľovná, keď pripíja na Hamletovo víťazstvo v prvých dvoch kolách. Laertes škrabne Hamleta, vymenia si kordy. Kráľovná umiera. Ten ju však presvedčí o opaku a pripomenie jej hrozný skutok. Potom odíde aj s Poloniovým telom. Keď kráľ vojde do komnaty, nájde tu svoju ženu ležiacu na posteli, ktorá mu porozpráva o Hamletovom besnení a jeho zabití Polonia. Rosenkrantz a Guildenstern nájdu Hamleta a snažia sa zistiť, kde dal Poloniovo telo a poslať ho ku kráľovi. On však až kráľovi okľukami prezradí, kde ukryl mŕtvolu. Strýko ho pošle do Anglicka, kde ho majú hneď po príchode popraviť. Ofélia príde za kráľovnou. Spieva nezmyselné piesne o smrti milého a vôbec nevníma, čo jej hovoria. Vtrhne Laertes, ktorý sa dozvedel od ľudu o smrti svojho otca, no nevie, čo sa naozaj stalo. Príde zasa Ofélia, rozdáva kvety a spieva. Nešťastný Laertes sa dožaduje vysvetlenia, ako umrel jeho otec. Horacio dostane list od Hamleta, v ktorom píše, že ich loď napadli piráti a on stal ich jediným zajatcom. Správali sa k nemu slušne akoby vedeli s kým sa stretávajú. Chce, aby Horacio rýchlo prišiel. Kráľovi tiež príde list. Hamlet žiada kráľa o povolenie prísť za ním. Kráľ si ho prečíta a spolu s Laertom naplánujú šermiarsky súboj, avšak meč Poloniovho syna má byť potretý jedom a keby náhodou princ vyviazol bez škrabnutia, prichystajú pre neho otrávené víno.

Vtedy vchádza kráľovná a oznamuje Laertovi, že jeho sestra sa utopila, keď vešala vence na strom pri rieke. Hrobár kope na cintoríne. Vstúpi Hamlet nasledovaný Horaciom a začne sa zamýšľať komu mohli patriť lebky ktoré hrobár vyhadzuje z rozkopaného hrobu. Jedna z nich patrí práve dvornému šašovi Yoricovi, ktorého Hamlet dobre poznal. Pýta sa, či aj Alexander Veľký vyzerá po smrti takto.

Prichádza sprievod s Oféliinou truhlou. Hamlet vyjde s úkrytu. Laertes sa na neho vrhne a začne s ním zápasiť. Keď ich od seba odtrhnú Hamlet sa vyznáva zo svojej lásky k Ofélii. Nikto ho však neberie vážne. Hamlet Horáciovi prezradí, ako to v skutočnosti bolo s jeho cestou do Anglicka. Vojde Osric a oznámi Hamletovi o plánovanom zápase medzi ním a Laertom, v ktorom kráľ vsadil na synovcovo víťazstvo šesť koní. Princ so zápasom súhlasí a pred ním sa Laertovi ospravedlní. Vyberú si kordy. Jeden z nich je otrávený a nestupený a nie je to ten, ktorý drží v rukách Hamlet. Sluhovia donášajú otrávené víno, ale napije sa z neho kráľovná, keď pripíja na Hamletovo víťazstvo v prvých dvoch kolách. Laertes škrabne Hamleta, vymenia si kordy. Kráľovná umiera.